

Lopuksi Loppukiriin

SIRPA ANDERSSON

”Järkeä ja mahdollisuuksia paljon enemmän kuin tavallisessa kerrostalossa.” (Liisa Lankinen, s. 272)

Moni on kuullut tai lukenut, että Helsingin Arabianrantaan on rakentunut yhteisöllinen talo, Loppukiri. Ideana on se, että asutaan kerrostalossa ja naapuri on enemmän kuin hyvän päivän tuttu. Talossa on yhteistä toimintaa, siivousvuoroja ja yhteisiä aterioita, joita arkiryhmät valmistavat vuoroviikoin. Asioista myös päätetään yhdessä yhteisökokouksissa. Tarkoitus on, että seinänaapuria autetaan, jos vaikka iän karttuminen tuo mukanaan avun tarvetta. Ettei tarvitsisi muuttaa kotoa pois, että olisi seuraa ja vertaistukea.

Tavoitteena oli alusta alkaen aktiivinen seuraelämä. Yksi toteutuneista aktiviteeteista oli kirjoittajapiiri, jota kolme yliopistoihmistä ohjasi. ”Rantautumisia” on piirin lopputuote, kaksitoista omaelämäkerrallista kirjoitusta, jotka sivuavat myös päätymistä Loppukiriin.

Yhteenvedon kirjoittajat, Karisto, Kuhalampi ja Tiuhonen korostavat elämänpolkujen erilaisuutta. Kirjan omaelämäkerrat antavat minulle kuitenkin voimakkaan mahdollisuuden samaistumiseen. Vaikka moni kirjoittaa sota-ajasta, se ei lapsen kokemana tule esiin erottavana jaksona – sodanjälkeinen lapsuus, koti ja koulut tulvahtavat mieleeni elävästi ja kerrottu herättää minussa kokemuksen yhteisestä sukupolveista. Kaikessa kirjoitetussa on jotain tuttua, joka tekee omat muistot eläviksi, vaikka kirjoittajien elä-

mänpöirit olivat hyvinkin erilaisia. 1950-luvun Suomi oli hyvin erilainen kuin 1970-luvun Suomi. Ne, jotka kasvoivat näinä vuosina aikuisiksi, ovat kokeneet valtavan muutoksen, elintason ja koulutustason nousun, perheiden pienenemisen ja arkielämän muuttumisen, maailmanpolitiikan ja arvojen myllerrykset.

Kaksi suosikki-yksityiskohdaksi kirjassa ovat Päivin lapsuudenkoti Yterissä, meri ja kuuma rantahiekka. Yteriin minäkin tein retkiä Porista äidin ja siskoni perheen kanssa vielä teini-ikäisenäkin. Niin ihania kesiä ja yhteisöllisiäkin! Ja Sirkan rohkeus uimakandidaatin promootiossa: hyppy ilman liian korkealta ensimmäisen ja ainoan kerran elämässä, sitten uinti henki lähes salpaantuneena seppelettä saamaan. Sama täällä, niin kävi minullekin. Uimakoulu oli tärkeä ja hieno instituutio aikana, jolloin lapset eivät uineet talvella kylpylöissä, uimahalleissa ja Etelän lomarannoilla tai uima-altaissa.

Ennako-odotukseni oli, että saisin kirjassa lukea ennen kaikkea kirjoittajien polusta Loppukiriin. Tekstit kertovat koko elämästä, mutta lähes jokainen kirjoittaja päättää kirjoituksen elämänsä Loppukirissä ja vanhenemisen pohdintaan.

Loppukirissä asutaan ja eletään yhteisöllisesti. Ehkä kauneimmin sen merkityksen kiteyttää lainaus: ”Arkiruokailu voi olla juhlahetki, joka nostaa arjen yläpuolelle” – seura ja sosiaaliset suhteet tekevät hyvää. Toinen kuvaa asian näin:

Karisto, Antti & Kuhalampi, Anja & Tiuhonen, Arto (toim.) Rantautumisia. Kaksitoista kertomusta Arabianrannasta Ikäinstituutti, 2010

”Rakas kotitalo, tunnen nimet ja naamat.” Ryhmien tehtävät hyväksytään ja siivous ja ruuanlaitto yhdessä tuottavat iloaikin, jos vähän stressiäkin.

Jotkut mainitsevat, että yhteisöllisyys sujuu, kun on jo kokemusta erilaisista kommuuneistakin tai monista asumisen väliaikaisuuksista. Toinen taas on sitä mieltä, että yhteisöllisyydessä riittää aina vaan opittavaa. Yhteisöllisyyden valitseminen on tietoisista, ”naisryhmän ponnistus, pioneirihanke”. Se voi olla vastaliike pikkuporvarilliselle privaatille, rohkeaa päätös toimia toisin. Kriittinen kirjoittaja näkee myös vaaran yhtenäisyyden vaatimuksesta, joka voi sisältyä yhteisöllisyyteen ja tuoda mukanaan kontrollin ja kurinpalautukset.

Vanhenemisen teemat askarruttavat loppukiriläisiä. Vilkas sosiaalisuus saattaa tuntua suorittamiselta ja omasta toimintakyvystä pitäisi muistaa huolehtia, sitä pitäisi varmistaa ja edistää. Onko omaan asuntoon jääminen ja sohvalle loikoilu laiskuutta? Epäröintiä, onko koko prosessi Loppukiriin asettumisesta vanhuuden ”kutsumista”. Ja jollekin se on asettumisesta vanhuuteen, luopumista. Siinä tilanteessa yhtä lohduttavat tutut tavarat, toinen taas päättää, ettei ota mitään vanhaa mukaan.

Nyt, kun vanhuus nähdään aikaisempaa monimuotoisempana ja eläkeläinen entistä useammin aktiivisena toimijana – ei palvelujen kohteena – asumisratkaisut ovat kiinnostuksen kohteena. Miten voisi van-

heta kotona, miten suojautua yksinäisyydeltä ja välttyä viranomaisten sijoittelutoiminnalta ja päästä itse valitsemaan ja päättämään? Kirjoittavat keuhvat omaa ratkaisuaan, joka on herättänyt paljon kiinnostusta.

Kirja antaa hienon katsauksen henkilöistä, jotka ovat rohkeasti lähteneet tekemään uudenlaista polkua iäkkäiden henkilöiden elämäntavalle ja asumiselle.

Asiallisuutta myös maahanmuuttokriittisiä kohtaan

TUULA-MARIA AHONEN

”Omia huolenaiheitani ovat olleet pienten kansojen kuolemat ja kantaväestön vaihtuminen vähemmistöksi. Maahanmuuttoasiasia pitäisi tarkastella vuosikymmenten tai vuosisatojen perspektiivillä”, kirjoittaa tutkija ja toimittaja Milla Hannula. Maahanmuuttokritiikki on Suomessa muutaman eri puolueisiin kuuluvan ammattipoliitikon sekä alkujaan lähinnä nuorista koostuvan rintaman tulosta, Hannula kertoo. Ensimmäisiä kyseenalaistajia olivat vihreiden kansanedustaja Eero Paloheimo, Suomen Maaseudun Puolueen kansanedustaja Sulo Aittoniemi ja keskustalainen politiikan professori Keijo Korhonen.

Hannulan mukaan media esti pitkään maahanmuuttokriittisen kansalaiskeskustelun.

Lukuisat, asiallisetkin maahanmuuttoa koskevat mielipidekirjoitukset jäivät vuosikausiksi julkaisematta, rasistiseksi leimattuina. Valtalehdistö vai-keni, psykologisoi ja demonisoi maahanmuuttokriittiset äänet, kunnes paine kävi liian kovaksi.

Muutama kymmenen pääkaupunkiseudun nuorta pe-

rusti Suomen Sisun. Keskustelua käytiin sekä kokoontumisissa että Sisun keskustelupalstalla. Siellä muodostui interaktiivisesti se kritiikki, joka tänä päivänä suodattuu erilaisissa henkilökohtaisissa blogeissa ja Homma-foorumien sivuilla, Hannula kertoo.

Suomen Sisu ry:n ensimmäinen puheenjohtaja Teemu Lahtinen kertoo kirjassa omasta taustastaan ja Sisun alkuajoista. Järjestöjohtossa on Lahtisen mukaan käytännössä pakko toimia omalla nimellään ja persoonallaan, vaikka tuona aikana ilmapii-ri oli aika ahdistava ja monet sittemmin tunnetut ajattelijat kirjoittivat nimimerkeillä:

”Aika ajoin kuulumme vakavasta poliittisesta syrjinnästä julkisen sektorin työelämässä ja koulumaailmassa. Erityisesti akateemisten ihmisten poliittisia vapauksia rajoitettiin voimakkaasti.

Itse olen välttellyt julkista sektoria ja ollut aina yksityisellä sektorilla, enkä yhtä tapausta lukuun ottamatta ole kokenut poliittista syrjintää työelämässäni”, Lahtinen kirjoittaa.

Maahanmuuttokriittiset käy-

Milla Hannula
Maassa maan tavalla
Maahanmuuttokritiikin lyhyt historia
Otava, 2011

vät jatkuvaa poliittista kamppailua monikulttuuristen kanssa.

Hannulan kuvaama ilmiö tulee näkyviin esimerkiksi tämän päivän Helsingin Sanomien kirjoituksissa. Ryhmissä ja ryhmi- en kesken syntyy ja elää tietty mustavalkoisuus ja jonkinlainen pakettiajattelu. Niin maahanmuuttokritikoille kuin monikulttuuristeillekin on ollut tyypillistä myös se, että tiettyjen avainajatusien tai jopa sanojen kautta lokeroidaan mustavalkoisesti, kumpaan leiriin kukin kuuluu. On ”viholliset” ja ”me”.

Me monikulttuuriset edustamme mielestämme sivistystä ja rauhaa, me emme leimaa muita.

Mutta kuvaavasti tämän päivän lehtijutussa kansanedustaja Pirkko Lerner joutuu toteamaan, ettei kriittisyys ole yhtä kuin vihapuhe. Jos haluamme oikeasti demokraattisen sivi-